

LÖYTYYKÖ TULEVAISUUDESSA OMAISHOITAJIA?

Mielikuva omaishoidosta on rakentumassa negatiiviseksi, kun omaishoitajat joutuvat taistelemaan lakisääteisistäkin asioista eivätkä saa jaksamisensa tueksi tarvitsemiaan palveluja. Enemmistö omaishoitajista ei ole päässyt omaishoidon tuen piiriin. Vaativaa omaishoitoa toteuttavat uupuvat ilman vapaapäiviä ja asiointivapaita. Kuntien on aika herätä tunnistamaan omaishoidon merkitys kunnassa, jotta omaishoito palvelumuotona säilyy ja kehittyy.

Omaishoito nähdään harmittavan monessa kunnassa edelleen kulueränä, huolimatta, että omaishoitaja työllään ennaltaehkäisee tai korvaa laitoshoidon. Hoivan järjestämismääräyksen mukaan kunnalla. Kunnan tulisi tukea omaishoitajaa työssä, jonka omaishoitaja tekee vapaaehtoisesti kunnan puolesta. Kovin vähälle huomiolle on omaishoidossa jäänyt omaishoitajien tekemän työn taloudellinen arvo yhteiskunnassa ja hyöty kunnalle.

Omaishoidon tuen piirissä olevista n. 30 000 kotihoidossa olevasta hoidettavasta 11 500 tarvitsisi välittömästi laitospaikan ilman omaishoitajan työpanosta. Kunnat hyötyvät vuositasolla noin 500 miljoonalla eurolla omaishoitajien tekemästä työstä (Tapio Kirsi Rakasta, kärsi ja kirjoita, 2004). Luulisi kunnilla olevan vahva motiivi panostaa omaishoitajien jaksamiseen ja kotona pärjäämisen varmistamiseen. Tukemiseen tarvittava resurssi on vain murto-osa sen työn arvosta, mitä omaishoitaja tuottaa.

Tulevaisuudessa voi olla vaikeaa löytää omaishoitajia, sillä nykyinen kuva omaishoidosta alkaa rakentua negatiiviseksi ihmisten joutuessa taistelemaan lakisääteisistä palveluista ja tukimuo - doista. Paine omaishoidon lisäämiseen on kasvamassa ikääntyvän väestön lisääntyessä. Moni omaishoitotilanne päättyy siihen, että omaishoitaja uupuu, ei siihen, että hoidettavan terveys vaatii laitoshoidon. Tämä on asia, jolle kunnat voivat tehdä jotakin. Omaishoitoon on investoitava, jotta omaishoito osana kunnallista palveluketjua tulee kasvamaan.

Vuonna 2006 voimaan tullut omaishoitolaki antaa kunnille mahdollisuuden varata voimavaroja omaishoidon tukemiseen oman harkinnan mukaan. Erot kuntien välillä ovat suuret. Omaishoitajat jäävät näin ollen keskenään eriarvoiseen asemaan. Osa kunnista on panostanut omaishoidon kehittämiseen ja palvelujen turvaamiseen omaishoitajille ilahduttavan hyvin ja hyväksyy omaishoidon tuen piiriin kaikki omaishoitajat, joiden kohdalla omaishoidon tuen myöntämiskriteerit täyttyvät. Esimerkiksi Puumalassa on omaishoidon tukipäätöksiä 13 tuhatta asukasta kohti. Vastavasti Mikkelissä, joka edelleen karsii omaishoidon palveluja vain 4 tuhannesta saa omaishoidon tukea. Kuntien tulisi hyväksyä omaishoidon tuen piiriin kaikki omaishoitajat, joiden kohdalla omaishoidon myöntämiskriteerit täyttyvät. Tällä hetkellä omaishoidon tuen saaminen riippuu vielä monessa kunnassa tarkoitukseen varattujen määrärahojen suuruudesta.

Tavoitteena on saada valtakunnallisesti yhtenäiset omaishoidon tuen myöntämiskriteerit ja palkkion maksatuksen siirto Kelalle.

Omaishoitajan terveys ja hyvinvointi näkyy myös hoidettavan hyvinvoinnissa. Molempien hyvinvointi lisää kotona asumisen mahdollisuuksia ja elämänlaatua sekä vähentää sosiaali – ja terveydenhuollon palvelujen käyttöä.

Pieksämäellä oli 2.9. Omaishoito osana kunnallista palveluketjua seminaari, jossa oli osallistujia yli 160. Seminaarissa käsiteltiin mm. Omaishoidon taloudellista merkitystä, kunnan vastuuta, palveluketjuja omaishoidossa, hyvää ja laadukasta omaishoitoa ja arvoja sekä resursseja omaishoidon taustalla. Seminaarin järjestivät Itä Suomen Osaamiskeskus, Mikkelin Ammattikorkeakoulu, Diak Itä ja omaishoitajärjestöt. Omaishoitajien teatteriryhmä Virtapiiri esiintyi koulutuspäivän alussa.

Lisätietoja: Taina Turtio Pieksämäen Omaishoitajat ry puhelin 050 – 597 8836
Leena Herranen Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry 0400 – 802 235